

פ ר ש י כ ל מ ס 16/ב

מישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום ד', יג' בטבת תשי"ג
0840 בשעה 31.12.1952

נוכחים:

היו"ר י. גורי	א. הרצפלד
א. אלישור	ק. לוז
ח. אריאב	ז. סוזאין
י. אפרתי	י. פורדר
י. בדר	א. ציזלינג
א.ס. גניחובסקי	ס. קלטר
ש. דיין	

מזמנים:

שר האוצר ל. אשכול	ד"ר מנדלסון
מר בן-מנחם	מר קיטרון
מר זגבי	י. לרון
ד"ר ברגמן	

מזכיר: ש. בזק

ש. ספינק

העלאת תעריפי השימוש בטלפונים.

סדר היום:

היו"ר י. גורי:

אתמול הועלתה בישיבת ועדת הכספים שאלת העלאת דמי התשלומים עבור טלפונים שנתפרסם על כך בעתונות. חברי הועדה שאלו לגבי עצם העניין והיתה גם בעימה של תרעומת על שהדבר בא במפתיע. נשמע עתה ביאורים על כך מאת המנהל הכללי של משרד הדואר.

מר בן-מנחם:

אני צריך קודם כל לומר ששר הדואר הנוכחי לא יכול היה לאשר או לא לאשר את העלאת התעריפים האלה, מפני שהם אושרו לפני שהוא נכנס לתפקידו. ההסבר לכך הוא פשוט: איננו יכולים להמשיך לתת את השרות הזה בתנאים שניתן עד עכשיו מבלי להביא בחשבון את התמורות שחלו בארץ בעניין המחירים. השאלה היא שאלת איזון התקציב, ואם אמציע כמה מספרים יהיה הדבר בולט, מדוע הלינו נאלצים לעיין מחדש בתעריפים. לא הגענו עדיין להעלאת התעריפים של שירותי הדואר האחרים, ואינני אומר שלא יהיה הכרח לעשות זאת בעתיד, אבל בודאי לא במידה כזו כמו הטלפונים, כי אנחנו רואים שירותים אלה כשירותים עממיים שמוכרחים לעבוד בלי הפסק. יש לנו כיום בארץ מיליון וחצי תושבים, והטלפון עומד לרשותם של 20 אלף מינויים בלבד.

אתן כמה מספרים על עודף ההכנסה על ההוצאה בשירותי הדואר כולם (במספרים עגולים) בשנים שעברו. בשנה 1948/49 היה עודף ההכנסה על ההוצאה - 165,000 ל"י; ב-1949/50 - 500,000 ל"י; ב-1950/51 - 900,000 ל"י; ב-1951/52 - ירדנו ל-517,000 ל"י. בהצעת התקציב לשנת 1953/54, אומדן עודף ההכנסה לפי המחירים הישנים, לפני ההעלאה, מראה ירידה גדולה - עודף של 269,000 ל"י. אני מניח שבשנה 1952/53 יהיה לנו עודף יותר גדול מאשר בשנה שקדמה לה, ואז התמונה של הירידה תהיה עוד יותר בולטת לרגל התמורות שחלו, ועוד יותר מזדקר הצורך לתקן את התקציב לשנה הבאה. על כן בולט הצורך לבדוק אם אנחנו נותנים את השרות בזול - ואנחנו נותנים אותו בזול, ועשינו זאת כל זמן שהדבר לא סיכן את התקציב. גם לאחר שהיינו תחת הרושם של צורך בקימוצים והצטמצמו עד כמה שאפשר בהצעת התקציב של ההוצאות לשנה הבאה, איננו מגיעים לעודף יותר גדול מאשר 269,000 ל"י, לעומת סכומים שהם חייבים להיות יותר גדולים.

לאחר שבדקנו את המחירים אשר בארץ לעומת מחירים בארצות אחרות, הגענו למסקנה שאנחנו זולים יותר. על כן העלינו את המחירים בהתאם לכך, כדי להגיע למצב הגיוני של הוצאות, שבו צריך להיות מאזן הדואר. אבקש את ד"ר מנדלסון לתת כמה השוואות לארצות אחרות בענייני תעריפי טלפון.

ד"ר מנטלסון:

אינני צריך להזכיר לחברי הוועדה שכמעט אין ארץ שלא תקבל מהמפעלים המסחריים עודף מסויים. אין ארץ מודרנית שאינה מבטחת את החישוב הפנימי והקלקולציה של הדואר והנפטלים, הרכבת וכו' על חישובים מסחריים. אצלנו התנהל עד כה החישוב בלי קרן חידושים אף על פי ששרות הטלפון בארץ, עם ההתקדמות ועם הפוטנציאל הבלתי מנוצל שלו לעת עתה, הוא אחד ההישגים הטכניים הגדולים וגם הארגוניים. לפי דעתי עשינו שגיאה פאטאלית בעבר, כשחישבנו גם לגבי הדואר את הדולר לפי 35 סנט מבלי להתחשב עם ההשקעה הענקית שהיתה צריכה לבוא לאחר ההזנחה מצד האנגלים. אני בדעה שאומדן התקציב שמר בן-מנחם הגיש עכשיו - ואנחנו הפעם מקווים שבאמצע חודש ינואר יהיה התקציב על שולחן הכנסת - לא יהיה מאוזן. אם הוא מכניס בסך הכל חצי מיליון לירות לקרן הידושים בפעם הראשונה מאז קיום המדינה, כתקציב בשביל כל הדואר, הרי אנחנו באוצר בדעה שאפילו בתור פחת שנתי אין זה מספיק, וצריך עוד לעשות גם חישוב לגבי חמש השנים הבאות.

שנית, אין ארץ שלא תממן חלק גדול, או אפילו את החלק העקרי של כל הרחבת רשת הטלפונים מן ההכנסה השוטפת. זוהי השקעה ענקית, אם נעשה חישוב אמיתי, ואי אפשר לחשוב שבשנים הבאות נוכל לתכנן הכפלה או יותר מזה של הרשת, מבלי לממן חלק די גדול על ידי ההכנסה השוטפת. אחרת יהיה מצב שיהיה פוטנציאל לגמרי בלתי מנוצל, אבל מחוסר מיליונים לאינטסלציה לא תהיה אפשרות לממן את הדבר. שוויצריה, למשל, שאין לה בכלל תקציב מיוחד להשקעות, מעבירה 100 מיליון פרנקים לשנה לטלפונים. באנו למסקנה לאחר השוואת המספרים שבטלפון יש אפקט אבי קומולטיבי בהכנסות, ככל שיש יותר קווים.

אתן כמה דוגמאות: א) שיחות מקומיות. השיחה המקומית שעלתה אצלנו עד כה 45 פר" עולה בצרפת 15 פבנק (לפי קורס לירה-דולר); בשוויצריה - 26 פר"; באנגליה - 1 1/2 פנט, ובתא צבורי 3 פנט; בארה"ב, במקומות שיש בהם מינימום 50 אלף קוים - אותו מחיר כמו אצלנו; ב) שיחות בין-עירוניות: אם נקח כבסיס שיחה טלפונית ירושלים-ת"א שעולה אצלנו כעת 360 פר" ואחרי שעה 7 - 160 פר" (ברוב הארצות אין הנחות כאלה), בצרפת - לגמרי לא; באר"ב יש אבל רק במרחק של למעלה מ-80 מיל; בשווייץ, עם קרוב לחצי מיליון מינויים, עולה שיחה במרחק כזה בערך 200 פר", לפי הקורס הרשמי; באנגליה - 320-350 פר"; בארה"ב - 700 פר" ביום ו-550 פר" בשעות מסויימות. בסיכום אפשר להגיד שבארה"ב שיחה מקומית היא הרבה יותר יקרה מאשר אצלנו.

השתדלתי לעשות חישוב יותר עממי ופשוט: מה משלם אדם כשהוא משתמש בטלפון רק לעתים רחוקות, מה משלם רופא, חנות קטנה, ולבסוף - חברה גדולה. נכון שאצלנו התשלום היסודי יותר גבוה מאשר באנגליה ובשווייץ (100 פרנקים לשנה); בצרפת - 12 אלף פרנקים לשנה, ז.א. 35 ל"י; ואצלנו - 48 ל"י. לא הכנסתי הנחות מסויימות. וכך אני מגיע לחישוב הבא: בלי ההעלאה הקודמת, איש שהשתמש בצרפת בטלפון רק שלש פעמים ביום, משלם 6 1/4 ל"י לחודש, ואצלנו - 5 1/2 ל"י; לפי המחיר החדש הוא ישלם 9 ל"י. איש שששתמש ב-200 שיחות, ז.א. 8 שיחות ביום, משלם בצרפת - 12 ל"י, אצלנו ישלם עד כה 8 ל"י וישלם לאחר ההעלאה 14 ל"י, ז.א. 20% יותר מאשר בצרפת. איש בחברה גדולה, שששתמש ב-1000 שיחות מקומיות בחודש, משלם בדיוק אותן 46 ל"י לחודש, שהיה צריך לשלם בצרפת. אפילו בשווייץ מגיעים במקרה כזה ל-27 ל"י; אצלנו היה עד עכשיו 24 ל"י ולאחר ההעלאה - 26 ל"י.

אני חושב שהעלאה זו נחוצה לא רק לאיזון. אני חושב שעשינו לגבי התעריפים הצבוריים שגיאה קצת פאטאלית, בזה שלא עשינו שום פרויקציה כתוצאה מהשפעת השערים. עשינו לנו את הלוקסוס של הוזלות גדולות לא רק במסדרים הכי עממיים, אלא גם המשכנו באותו שער גם לגבי שירותים שבקצם משלמים את השכר - ואינני מדבר על חמרים - והדואר היה הראשון שצריך היה לשלם לפי שער ג'.

אני חושב שהפוטנציאל הגדול שיש במודרניזציה של כל הציוד הטלפוני שלנו, ואפילו 6000 הקוים החדשים שיונחו עד חודש יולי, לא יוכל להיות מופעל מפעם מצוקה כספית. עשינו דירוג של ההעלאה. הדואר העלה את התשלום היסודי רק ב-50%, וגם השיחות הבין-עירוניות רק ב-50%, אף על פי שהם נותנים את מרבית ההכנסות, כמעט פי שניים משיחות-פנים.

א. ציזלינג:

ניתנו לנו מספרים בצורה שאינה מניחה את הדעת. אי-אפשר להשתמש במספרים נורמאליים שאינם אומרים ולא כלום, כשאומרים לי מה זו שיחת-חוץ ונותנים לי את המחיר הרשום בספר. אין בזה ממש, כי כל אדם שזקוק באמת לשיחה, נאלץ להזמין אותה "דחוף". כשנותנים לנו מחיר ומשווים זאת לארץ שבה אין מחירים שונים בענין דחיפות, או שאפשר לקבל שיחות מיד, אני יודע שאין בזה ממש; צריך היה לתת לנו את המחיר הממוצע של טלפון: כמה משלמים למעשה בעד שיחה, ז.א. מה אחוז השיחות הדחופות והאחרות

זה תפקידה של ועדת הכספים, כי זה ענין של הכנסות והוצאות המדינה. אינני מבין מדוע לא יכלו לחכות עוד חודש ימים. אני קובע שכן היתה הבטחה, ואינני יודע מה החפזון. מלבד מסיים צריך גם לתת שירותים לאזרחים, והשירותים בשטח זה אינם מן הספוארים. על כן, אם רוצים לעשות השוואות עם ארצות אחרות - יעשו גם השוואות לגבי מתן השירותים.

אני מציע לדחות את ההעלאה עד להבאת התקציב הבא. אני רוצה לשאול את ד"ר מנדלסון אם הוא בודק, אם יש עוד מדינה שבה שר אחד או שנים יחליטו פתאום על העלאת המחירים. בשויץ היה דיון בפרלמנט על בולי-דואר, ואפילו רפרנדום. מה פתאום אצלנו אפשר לא להתייעץ ולא לשאול, אלא לעשות הכל מלמעלה למטה? אני מציע לשר האוצר לדחות את הדבר לשבועיים.

ק. לונ:

אם להציג את השאלה הזו לאור קוי היסוד ובעיית ייצוב המחירים, אי אפשר להצטמצם בענין הטלפונים. ברור שהתנאי הראשון לייצוב המחירים הוא תקציב מאוזן. לגבי שאלת הטלפונים, הייתי רוצה לדעת מתי חל השינוי האחרון במחירים. (מר בן-מנחם: זו העלאה חדשה). אפשר לבחון את הדבר לאור התכנית הכלכלית החדשה, ושאלתי היא, באיזו מידה מתאימה העלאה זו לעליית המחירים הכללית בארץ.

אשר לטענת המערערים על העלאה, כי הדואר הוא משק סגור, הרי משק התחבורה הוא כולו משק סגור ויש בו ענפים שיש להם הפסדים. על כן יש הכרח שיהיו גם ענפים שיכסו את ההפסדים האלה. אינני יודע מה המצב בשטח זה לאחר הפרדת המטרדאם, אבל אני מבין שהעודפים של הדואר אינם עודפי הדואר, כי אם מקור לכיסוי הפסדים בענפים אחרים.

י. פורדר:

לפי דעתי הפרוצדורה אינה בסדר. אינני דורש אישור מוקדם של ההעלאה. שמעתי שקבלנו הבטחה להתייעץ אתנו במקרים מסויימים. לפי הדין-וחשבון ששמענו, איננו עומדים בפני עליית מחירים נורמאלית, ז.א. התייקרות - אלא יש שינויים חשובים בשיטה. מר בן-מנחם טוען שאנחנו צריכים לדאוג לאמורטיזציה. השאלה היא באיזה מקרה יש להתייעץ עם הועדה. אם יש בקורת של הועדה הזו על התקציב, המינימום, באינטרפרטציה מאד נוחה, צריך להיות שלגבי התייקרות ואינדקס תהיה קיימת בקורת זו. אם רוצים לשנות את המבנה - ואני מברך על הכוונה הזו - לפי דעתי צריכה להיות התייעצות, כי דנים כאן על אמורטיזציה אחרת, קורס אחר וכדומה.

לעומת זאת אינני בדעה של חבר הכנסת אריאב. לי נדמה שגם חברי הועדה חיים באשליות. אני רואה בדאגה כיצד אין אפשרות לדאוג לאיזון התקציב, אבל על כל פנים אני צריך לדאוג לכך שדבר מה שהוא עסקי - כי משק סגור הוא משק שאנחנו רוצים לשחרר את הממשלה ממטן סובסידיה עבורו - פה יש שרות עסקי שאין להשוותו עם ענין הלחם. בכל זאת אני מוכן להגיד שטלפון הוא דבר שאדם יכול להוסיף עוד 50%, בקושי אמנם. אני מבין שאין זה נעים ביותר בתור אקט ראשון של הפרטנרים החדשים, כשצריך להגדיל דוקא את זה. אמרתי שזה אינו רצוי, אבל אני דורש מועדת הכספים האחראית לאיזון התקציב, על כל פניו בשטח זה, לא לדרוש עפילו משר האוצר לעשות גרעון, כי אני חושש שבשירותים אחרים - בתי חולים, בתי ספר - בין כה וכה לא נוכל לכסות את ההוצאות.

שלישית, אני חושב שהחומר שנתן מר מנדלסון אינו כל-כך מוצלח. נכון שצריך לקחת בתור בסיס שיחות דחופות, אבל אני מדבר על דבר אחד. ההשקעות של השיטה השוייצרית הרבה יותר קטנות, אבל אני מציע לוועדה לא לנהל את כל הויכוח עכשיו, אלא להסתפק בשאלה של ההעלאה.

ש. דיין:

אילו היתה התייעצות מוקדמת, כפי שהיתה צריכה להיות, היה ביטול בהרבה העוקץ מהדיון. אם גם אין פנא, צריך לדחות דבר לשבוע כדי להביאו בפנינו. ההשוואות בדרך כלל אינן מתאימות לנו. האזרח הרגיל משתמש בטלפון לעתים רחוקות, ואם כך - יעלה לו הדבר קצת יותר. חברי ועדת הכספים יושבים כאן קודם כל כדי לאזן את התקציב. זה תפקידנו. כש-15 מיליון ל"י חסרים לאיזון התקציב שלנו ואיש אינו מעלה הצעה כיצד להתגבר על כך, אלא קודם כל מתעוררים נגד זה - הרי איננו יכולים לנהל דיונים לפי אינסטינקט, אלא לפי הגיון. משק סגור הוא לא רק משק התחבורה, אלא כל התקציב. אם הכספים האלה חסרים במשך אחר - אם גם לא הבינו בפנינו את הדבר, אנחנו חייבים להעלות את השאלה, אם לא בטלפון ולא בחשמל - תבידו במה כן. האם האוצר עושה זאת להנאתו? אם יש לכם עצה אחרת, תציעו דברים חיוביים. עד עכשיו שמעתי רק שלילה לכל דבר, ועל כן אני אומר שאין זו הדרך.

יש צורך לתת טלפונים להתיישבות ולמקומות מרוחקים, כי שם יש גם ענין של סכנת נפשות. מדובר על טלפון אחד לישוב אחד, וגם זאת צריך להטיל על בתי המסחר, על עשירים ועל הסתדרויות. על כן אם יש עודף, הוא

קשה להגיד שההסברים שניתנו לנו היום השביעו את רצוננו, מפני שלא שושבענו. אחת מן השתיים: או שיכול שר האוצר לבוא ולהגיד: אינני זקוק להסברים, אני צריך כסף. אז אין צורך לנסק ולהסביר ואין צורך לערוך השוואות עם אנגליה ועם ארה"ב. אבל אם ניסו פקידים אחרים של האוצר, והמנהל האחראי לשרות הדואר לשכנע אותנו במספרים, בעובדות והשוואות - לצערי הרב הם לא הצליחו. גם גישתו של מר בן-מנחם, שאמר כי טלפון אינו שירות עממי, אינה נכונה. אל תעשה חשבון לפי מכשירים, אלא לפי מספר האנשים המשתמשים בהם. העובדה שלא קבלנו מספרים לגבי השנה הזו מפליאה אותי, ואני מקווה שהדבר יתוקן. ניתנו לנו מספרים לגבי עודף ההכנסות בעד כל השנים לגבי כל שירותי הדואר, ולא בעד הטלפונים. הייתי מעוניין לדעת מהו המאזן של שירות הטלפונים.

אשר לשיחות חוץ ושיחות מקומיות: הרי זה קצת ילדותי לבוא ולהשוות את הדברים. לא פלא שאצלנו ההכנסות משיחות חוץ עולות פי שניים. אל נתעלם גם מן ההשפעה הפסיכולוגית. לא התעריף הסופי קובע, אלא עצם הקפיצה מישהו אמר שההוצאות על טלפונים אינן נכללות באינדקס - גם כן נאיביות גדולה. האם אתם חושבים שההוצאות הכלליות של הבנק הלאומי, למשל, תגדלנה מהעלאה זו? הרי הוא לא יכסה זאת מכיסו, אלא ידרוש זאת בחזרה על-ידי העלאת מחירי השירותים שלו.

אני רוצה שחברי ועדת הכספים יבינו. ברגע שנכנסנו לקואליציה אין פירוש הדבר שאין לנו יותר עיניים לראות ואזניים לשמוע, ואם חבר הכנסת דיין שואל איך לאזן את התקציב, אני רוצה להציע זאת. ראש הממשלה הכריז לפני כמה ימים מעל במת הכנסת על ייצוב המחירים. אדאבא, יבוא שר האוצר ויעמיד את השאלה לדיון בוועדת הכספים, ואני מבטיח לך שאנחנו נבוא בהצעות אין לעשות זאת. אני מניח שאין זו ההעלאה הראשונה ולא האחרונה בשדרת ההעלאות. אני מציע לחכות, ולשבת ולדון על כל הבעייה על מנת שנראה את התמונה בשלמותה, ולא נעשה כל שבוע חלק מהעבודה. על כן אני מציע בינתים לא להוציא לפועל את הצו.

י. בדר:

אני חושב שבעיניים כאלה צריך להיזהר מפשטנות. בעייה זו היא חלק של הבעייה המרכבת מאד של הכלכלה ששר האוצר רמז עליה בקריאת ביניים: אין אפשר להשיג את ייצוב המחירים. על כך הייתי יכול לדבר, אבל בודאי לא במסגרת הזמן שהוקצב. אינני חושב שהייצוב של בעיית הטלפונים בפני הוועדה היה רציני. מודי וידידי המלומד מר מנדלסון, מה הקשר בין החישובים שלך ובין המציאות? אתה באומר לי לחשב את המחירים של שירותים ארציים מקומיים בקנה-מידה של דולרים או דביזים? הרי זו לא סחורה לייצור. למה לך לבנות מחירים על השוואות כל כך פגומות? הרי זה תלוי בסטרקטורה של המחירים בארץ כולה.

מר בן-מנחם מביא לנו עודפים. איפה ההשקעות? - הן הוצאות או עודפים? אני מניח שהשקעות אצלך הן &&& הוצאות ולא עודפים. (בן מנחם: אין ההשקעות מופיעות בהוצאות. בפעם הראשונה מאז קום המדינה שהכנסנו להצעת התקציב חצי מיליון ל"י; בהתחשב עם כך שמאז לא הכנסנו שום דבר לקרן החידושים). אם כן בענין זה טעיתי, אבל לגבי הדברים האחרים, אין לנו פירוט של הוצאות והכנסות. אין לנו תמונה ברורה מה טלפון נותן ומה הוא עולה לנו, ובודאי היינו ראוים למספרים יותר מדויקים.

יהיה לנו דיון על חשמל. שם הבעייה היא של העלאת מחירים &&& ב-18%. בכל זאת לגבי טלפונים הרי זו העלאה שניה במשך שנה אחת, ובהשוואה למה שהיה מקודם - פי ארבעה. זהו שוק קשה מאד למסק; קודם כל פסיכולוגי, והדבר ישפיע על רמת המחירים. ברור שאנחנו נמצאים בתקופת העברה מרמת מחירים אחת לרמת מחירים שניה. זה תהליך כלכלי, וזו גם תכנית הממשלה. לא כדאי לי לבקר חלק מהתכנית. ברור שמסגרת התכנית הזו יעלו גם טלפונים. דרשתי פעם משר האוצר שיבטיח לי באיזה שהוא ענין, כי במשך ששה חדשים לא תהיה העלאה נוספת. אינני דורש זאת כיום, אבל גם בתקופת מעבר כזו דרוש סדר מסויים. עליכם ליצור לכם קודם כל את התכנית הסופית - לא לגלות אותה, אבל שתדעו כי סוף כל סוף בשנת 1954/55 יהיה סוף להתייקרות זו, להעלאת מחירי העבודה, למחיר הטלפונים, למחיר הלחם - שבאיזה שהוא רגע תגיעו לרמת מחירים יציבה. אתם צריכים לדעת מה המטרה של כל התהליך האשונה הזה, שקשה למצוא לו שם בכלכלה; למה אתם רוצים להגיע.

אני חושב ברצינות שהעלאה זו של מחירי הטלפונים - אני קובע ואני מצטער מאד שהדיון שלנו כאן על התייקרות לחם, שמן וסוכר היה הרבה פחות מתוח והרבה פחות דרמטי מאשר הדיון הזה. אמרנו משהו, הצבענו ובוזה הדבר נגמר. זו אולי תוצאה של אשלייה טעמית של כולנו. אבל מבחינת התהליך הכללי, האלאת מחירי הטלפונים ב-100% היא דבר הרבה יותר

אילו בא שר האוצר והיה אוסר: יש לנו תכנית, אנחנו יודעים מאיזה רמת מחירים התחלנו; אנחנו יודעים לאיזה רמת מחירים אנחנו הולכים; אנחנו חלקנו לנו את המדרגות האלה, ויחד עם זאת - וזה הדבר החשוב ביותר - כשאנחנו מטילים על כולם הורדת רמת חיים, הורדת מספר הטלפונים ביום, אנחנו מטילים אותה הורדה על הממשלה, על התקציבים, על הכל; ויש לנו תכנית שמסיבות שלנו לא נגלה לכם אותה, אבל יש לנו תכנית כזו. אילו היית אוסר לי זאת, הייתי הרבה יותר שקט. אני יודע שאין לך תכנית כזו; אני יודע שאתה נמצא בסירה בים סוער, ורוחות האינטרסים דוחקים את הסירה שלכם, ואין לך די חזקה כדי להתקבר על הרוחות האלו ואתה מחפש לך אמצעים ארעיים - וזה אמצעי ארעי אחד. אילו הייתה לך תכנית, לא היית מעלה היום דוקא טלפונים ב-100%. היית עושה דבר אחר. אזי, אדוני, זוהי הצרה של אכולנו, ואני מבין שתאשרו את הצו הזה ותעמוד עליו בתוקף. אולם יש בקשה שבאמת בפעם הבאה לא תעשה דבר כזה בלי התייעצות סוקדמת.

דבר שני שאני מבקש: תחשוב עוד פעם על הערות אלו. אם לא כדאי קצת לחלק העלאות אלו, להוסיף איזה הקלות כדי שהעומס יהיה קצת יותר קטן. יש כל מיני הקלות, לא דוקא על מספרים. החלק של השימוש בטלפון מצד משרדי הממשלה וחברי הכנסת שיקבלו הנחה, יהיה עוד יותר גדול - וזה מוזיק. הייתי מציע לערוך סטטיסטיקה עד כמה יורד חלק הקהל בשיחות טלפון ועד כמה עולה החלק של המוסדות הצבוריים. לא ייתכן שאנחנו "נבלע" את כל שיחות הטלפון - ולזה טובילות העלאות המחירים האלו.

א. הרצפלה:

אני באמת בין הפטיש והסדן. מצד אחד אנחנו מבינים היטב שאנחנו בגרעון משום שבמשך השנה הזו היו תנודות באלה שבאמת המצב הוא חמור על ידי כך, ואנחנו סובלים בכל מערכת החיים שלנו. השאלה היא, איך מטפלים בזאת. ברור שצריך לעשות זאת על-ידי הכנסת נוספות. אבל ברור מצד שני - ואני מצטרף לדברי הבקורת האלה - שחלקים חלקים אינם מועילים, אלא יוצרות נקודות רתיחה בעניינים שונים. יש לנו צורך לדבר על הדבר האלה בכללותם, ואני חושב שהתביעה הזו היא במקומה וצריך להתחשב בה.

יש עוד שאלה שאני תמיד מתלבט בה. אינני יודע אם כל העלאה הקשורה בהכנסה, אם היא באמת מביאה הכנסה. אינני מאמין שהעלאות מחירי הקוניאק, למשל, העלמה את הכנסת האוצר. אני חושב שכל העלאות מחירים מקטינה את הצריכה ויש בזה ירידת הכנסה. יכול להיות שזה בחוץ בתוך פוליטיקה אחרת. אני שאלתי שאלה כללית יסודית, אשר דורשת חקירה, כי אינני יודע אם כל העלאה יש בה הכנסה - וביחוד העלאה לגבי דבר שיש בו שימוש רחב מאד.

נתייעץ בינינו על הדברים האלה בשלמות. אני מצטרף איפוא גם כן למחשבה הזו, שביחס להעלאה הזאת שבאה ב-100%, שהיא קשה - אינני יודע אך כך צריך לגשת לדבר. יש לעשות דירוג. ושנית, היות ואנחנו עומדים בפני עריכת התקציב, עלינו לגשת לדיון בשאלה בכללה. אני מציע, איפוא, העלאת המחיר בדרגה מסויימת.

ד"ר ברגמן:

אני האיש האשם בכל העניין הזה. העניין לא נעשה בלי תכנית ארוכה מאד. הגדלנו אחרי ה-55 בינואר 1951 את המחירים, בעוד שלגבי המחירים של דואר וחשמל כמעט ולא עשינו כלום, והם ימותו מרעב אם לא יתנו לכם לכסות את הדבר על יסוד קרן החידושים. קנינו את הציוד וצריך לשלם את קצבן החידושים של הדואר והנמל במחיר של היום ושל מחר, ולא כדאי לדמות לעצמנו שזה יהיה זול.

כל מדינה חדשה צריכה קרדיטים, ולא ייתכן שכל הקרדיטים יבואו ישר לבנק הממשלה. צריך ליצור אפשרות של סקור שיכול לקבל כספים מחוץ-לארץ. הדואר וכל & מפעל שצריך לקבל הלוואות בחוץ-לארץ, צריך להצביע על רווחים. אפשר להגיד שאיננו רוצים בזאת; אפשר להגיד שאנחנו אחר-כך נמכור את הטלפון לאיזו חברה באמריקה? חבר הכנסת בדר צדק בזה שאמר כי צריך להוריד את מספר שיחות הטלפון לפקידים, ואני כשלעצמי חושב שהפקידים מדברים יותר מדי בטלפון. קבענו ששום משרד ממשלתי לא יקבל הנחה כלשהי, אלא ישלם את המחיר המלא.

אבל קיימת גם בעיית התוצאה. אומרים לי שהבנקים יגדילו את המחירים. היום אין שום קשר בין "קונסט-פרייט" ובין המחיר שמשלם הצרכן. יש כאן גם שאלה של צדק סוציאלי. מישהו צריך לשלם דבר מה בשביל התקציב. אפשר להטיל הכל על הלחם, אבל אפשר גם להגיד שמי ששולם בעד שרות בארץ עניה - השירות בה צריך להיות יקר יותר מאשר בארץ עשירה, כי אנחנו צריכים להביא כל מסשיר מעבר לים. צריך להימנע מכך שיווצר פה אי-צדק בחלוקת המעטטה. טלפון היום, זה לוקוסוס. האיש הקטן אינו משתמש בו, כי אין לו הקשר. היתה אפשרות להביא את הרשימה המלאה של כל ההתייקרויות שעלויות לבוא, אבל לא בריא להביא זאת. ברור לכולנו שצריך לעשות זאת ואין מנוס מזה, וברור שאם רוצים שהטלפון יישאר במחיר ה"טפשי" והזול יותר מדי - הדבר

מ.ר. בן-מנחם:

הנהלת הדואר פעלה בהתאם לחוק ובהתאם למודל עליה לפי החוק. אינני חושב שהטלפון הוא רק לוקטוס; יש שהוא לוקטוס ויש שהוא צורך חיוני וראשוני ביותר. אשר לטלפונים לישובים החדשים וישובי ספר. שרים שונים של משרד התחבורה והדואר הכריזו שתהיה דאגה & במחיר התעריף הרגיל - לא של ההוצאות הטמטיות - להטציא את הטלפון לראשונה למשקים. 264 נקודות בארץ הן בלי קטר טלפוני כלשהו, וזה אחרי מאמץ והשקעת סכומים גדולים על-ידי הדואר כל שנה. חסר לא רק הכסף הישראלי, אלא קודם כל חומר שאין להשיגו. גם בשנת התקציב הזו יוצאו 40.000 ל"י לצורך התקנת טלפונים בישובי ספר, ואנו עושים את הדבר בהתייעצות עם ארגון הטועצות האיזוריות - הקובע את זכות הבכורה. גם בתקציב השנה הבאה יוכנס סכום יותר גדול מזה, כדי לבצע את אשר נוכל בהתאם לחומר שימיה בידינו.

הבאתי מספרים של עודף, אבל, רבותי, אין זה עודף. לא רק שהעודף קטן מפני שהכנסנו כאילו סעיפים שלא צריך להכניס אותם; לא הכנסנו לסרות שכן צריך להכניס זאת, לכיטוי ההתחייבויות ולאפשרות של החלפת הציוד המתכלה. בשווייץ, למשל, היה לדואר רווח נקי של 32 מיליון פרנקים שווייצריים, וזה מפני שהטלפון הכניס רווח נקי של 72 מיליון פרנקים, ו-40 מיליון פרנקים מהרווח הזה כיסה הדואר בכסף הזה את הגרעון של יתר שירותי הדואר, ואף על פי שהיה עודף של 40 מיליון פרנקים בערך, לא הפחיתו את התעריפים כי הדואר מוכרח להיות במדינה סעיף הכנסה של תקציב המדינה הכללי.

נשאלה השאלה, אם יש לנו תקוה שההעלאה הזו של התעריף תגרום להגדלת ההכנסה. זה ענין שאפשר, כמובן, רק לשער אותו; אבל לפי המשוער יגרום הדבר להפחתת ההוצאות של משהו באופן בינוני, אבל תגביל את מספר המשתמשים בטלפון ועל-ידי זה ההכנסה המשווערת היא ודאית, בניכוי של אחוז מסויים. אפשר להסתמך על העלאה שהיתה בדברים אחרים, שהצביעה על כך שהדבר לא גרם להפתעה. מרכזי הטלפון עמוסים עד כדי כך, שיש לנו יום יום סכנת שריפה של ציוד, כי העומס הוא למעלה מכל מעלה סטנדרטית בעולם.

שר האוצר ל. אשכול:

לפני כמה חדשים הבאתי הנה, אולי על פי נוהג ואולי גם על פי בקשה מיוחדת, את המאזן לחצי שנה של התקציב הרגיל, וטתוך אויביקטיביות" גמורה, עשו אחר כך אחדים מחברי הוועדה הערכה שיהיה לנו גרעון של 30 וכמה מיליון לירות. אני אמרתי מאז, ומאז המשכתי להגיד בכל ישיבה, שהמערכה הכי חשובה אולי בתקופה זו היא: לאזן את התקציב, ובהתאם לכך אני אעשה לפי מיטב שכלי הפשטני. וזאת אפשר לעשות בשתי דרכים: א) להקטין הוצאה; ב) להגדיל הכנסה. וספרתי אז מה עושה הממשלה בענין זה. אדם פרטי, בעל עסק פרטי גדול גם כן אינו יכול לעשות את הדבר בנת-אחת. בממשלה הדבר גוזל זמן ואני בודאי שותף לדעה האומרת שההוצאות של רצון לקיטוצים ושינויים אינו מתבטא מיד. יכול להיות שיושבים פה חברי ועדה שיוודעים לעשות את הדבר יותר מהר; תינתן להם פעם הזדמנות. הדרך השנייה, אמרתי: לא תהיה ברירה; מוכרחים לדאוג להגדיל את ההכנסות. ז.א. לדאוג שהכנסת תחליט שתהיינה הוצאות כאלה והכנסות כאלה. אבל ההוצאה איננה מתייעצת; הכנסת החליטה ונתנה לממשלה תקציב הוצאות כזה וכזה, וההוצאה בינתיים עשתה את שלה.

אתם בודאי זוכרים דיון שהתנהל פה על תוספת למשרד הדתות, ואני מזכיר שעכבו את ההחלטה פעמיים או יותר, כי היה צורך להוסיף עוד 175.000 ל"י, וצריך הייתי להתחנן שלא יגידו לי באותה הזדמנות שצריך להוסיף שוטרים ועוד. אם אמרנו זאת לפני חצי שנה, הרי ועדת כספים רצינית יכולה לייחד לעצמה שבוע ימים ולהגיד לשר האוצר: בא, נשב ונדון; יש לנו הצעות גאוניות, או פחות גאוניות, מן החיים. מספיק שתהיינה הצעות טובות, ואז - בבקשה. אמרתי ואני יודיע לכם שאני הולך לעשות הכנסות נוספות. במידה שהצבור מתחכם" לא לשלם, הוספנו עוד אדם מרכזי לענין גביית המס, כי אנחנו יודעים שמתחמקים קצת, ואנחנו עושים דברים נגדיים. אבל עובדים חדשים-שלשה עד שאתה משיג הסכמתו של ראש עירייה מסויים שיסכים לתת את האיש.

אמר חבר הכנסת בניחובסקי: פתאום שר אחד או שנים יושבים ומחליטים. יש ועדת שרים, שהיא חלק מכריע של הממשלה. תודה לאל, המחוקק לא אמר שזה תלוי בוועדה הזו. אבל אני הבאתי את הדבר בסיונות לפני שלשה חדשים, וכדי שלא תרגזו אני מודיע: מחרתיים יהיה עוד דבר. כי אם אני רואה גרעון - בכל אופן הרבה פחות ממה שאחדים מכם נבאו - הכסף הזה חסר לתקציב הפיתוח; ואם זה כך, הדבר מתבטא במאות ואלפי פועלים. המחוקק אולי היה קובע שהממשלה דנה, מחליטה ובושאת באחריות. אבל אני הודעת לפני שלשה חדשים ואני מודיע זאת גם עכשיו. אומרים לחכות שבועיים, אבל הרי ידוע באיזה קצב יתנהל הדיון בוועדה. פירוש הדבר שאפילו לא באפריל, אלא יותר מזה; האחר כך יגידו לתת מפרעה.

חבר הכנסת בדר תובע תכנית בנוייה על תילה. גם זה יכול להיות - שיש בינינו מי שיכול לנסח אותה, אותה תכנית שיודעת בדיוק כל דבר. אם יש כזה - יניח אותה על השולחן. זה אחד הקשיים של ההתכנית הזאת בימינו ובתקופתנו ובמצבנו, ואני לגמרי לא אבכה: פחות צריכה לפחות צריכה - בטלפונים - זאת אומרת, פחות שירותים. זה מה שנחוץ לנו עכשיו, ואם זה בא - זה טוב.

חבר הכנסת הרצפלד שואל אם כל ההעלאות האלו נותנות הכנסה יותר גדולה. דבר כזה אי-אפשר לדעת תוך שבועות, אבל אין ספק שהדבר הזה מוכרח לגרום לשינויים. אין למדינה אפשרות לספק את כל המצרכים ואת כל השירותים. אם תהיה פחות צריכה, אני מסוגל לחשוב שאז לא יהיה לחץ כזה על כסף להוצאה שוטפת. אם יהיה פחות לחץ על כסף להוצאה שוטפת, יהיה יותר חסכון של כסף. אני חושב שצריך יהיה לשבת ולדון בענייני הסעד, החינוך, הצבא והמשטרה ולהוציא פחות כסף - אם אתם תתנו. אם יהיו פחות מסים, אפשר יהיה ללחוץ פחות על בעל המשכורת, ואז, או שהוא יחסוך או שהמדינה תוכל להוציא פחות כסף. בסוף חודש מדף מסתיים המאזן ואני צריך לשלם משכורת ועלי לאזן תקציב שאם החלטתם עליו, ובדרך אחרת איני רואה אפשרות לכך.

התחלתי לחשוב מה עם המשקים הסגורים הללו. צריך לשאוף לכך שהמפעלים יהיו נושאים את עצמם ויתנו רווחים. הזכירו פה שחרורים, זכויות. אני כשר האוצר, אעשה כל מה שאוכל כדי לבטל את כל השחרורים והזכויות. ידע חבר כנסת מה משכורתו ואז ישלם. הועדה ישנה שנה, ושחררה את צבא הקבע ואחרים (ח. לבדאן: לפי הצעת הממשלה).

לי אין שום הצעה אחרת. מה שהחלטנו, זאת נקיים, ומה שנחליט - זאת נקיים. ואני עוד מודיע לכם שבכניס הכנסות מסקורות שונים, מלחם ועד תעופה. אם יש לכם הצעות אחרות - כשתציעו ויהיו לנו הכנסות אחרות, אני מודיע חגיגית: נבטל, אם עשינו דבר רע. אנחנו איבנו ילדים; ישבנו והוצאנו צוים ותקנות כדי שתהיינה לנו הכנסות. אתם במידה מסויימת הבעלים, ובפניכם התקציב יום יום. אני מודיע עכשיו, שאני רק מתחיל את ההעלאות.

1. סוזאייב: לפני שבוע ימים, החברים שלך הודיעו שגל ההעלאות נגמרה.

2. לונן: יושב-ראש הועדה בקש להודיע, שהסיכום יהיה בשבוע הבא.

הישיבה ננעלה ב-11.20